

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΥΘΕΤΟΥΝΤΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΤΑ ΔΙΑΚΟΣΜΗΜΕΝΑ ΣΠΗΛΑΙΑ

Από την

ANNA ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι εξερευνητές των σπηλαίων που είναι αθλητικά καταρτισμένοι, έχουν το προνόμιο να απολαμβάνουν πρώτοι οπτικά - και συχνά οι μόνοι - τα θαυμαστά δημιουργήματα της φύσης που σμίλεψε στα απλάχνα της επί χιλιάδες χρόνια. Όμως το πολύ κοινό στερείται αυτού του προνομίου.

Έχει όμως το δικαίωμα να τα απολαμβάνει με ανετότερο τρόπο.

Η τουριστική διευθέτηση των σπηλαίων με τα σύγχρονα μέσα που διαθέτει σήμερα, εξασφαλίζει παράλληλα και την προστασία τους. Η γνώμη ορισμένων που υποστηρίζουν ότι η τουριστική διευθέτηση των σπηλαίων προκαλεί την καταστροφή τους είναι λανθασμένη, γιατί συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

Με την τουριστική διευθέτηση, τα σπήλαια προστατεύονται από τους βανδαλισμούς που υφίστανται τα απροστάτευτα. Δυστυχώς απ' αυτή την αιτία πολλά από αυτά έχουν καταστραφεί εντελώς. Επίσης, δεν θα είχαν τις γνώσεις που απέκτησαν οι ερευνητές των σπηλαίων από παλαιοντολογικής, προϊστορικής, αρχαιολογικής, βιολογικής κλπ. άποψης, αλλά ούτε και οι ανακαλύψεις θεραπείας παθήσεων σπηλαίων που προκλήθηκαν από την επέμβαση του ανθρώπου θα είχαν γίνει.

Το κυριότερο και σοβαρότερο αποτέλεσμα από την τουριστική αξιοποίηση των σπηλαίων είναι η εξύψωση του βιωτικού επιπέδου των κατοίκων των περιοχών που βρίσκονται και γενικότερα της Εθνικής Οικονομίας.

ABSTRACT

The scientists that undertake the task to explore the various caves, and are capable of doing so in terms of physical terms strength, have - we could say- the privilege of feeling the awe, as they come face to face with these marvellous works that nature has shisalled for thousands of years.

Although the majority of people does not have this privilege, however it is possible for us to enjoy these caves and enjoy them in a free and more easy way.

The touristic development of these caves with all the scientific and technological equipment which is available these days ensures their protection as well. However, the allegation of some people who believe that the touristic development brings about or is able to cause damage and destruction, are utterly wrong, because what happens is actually the opposite.

* Why the Caves Must Be Explored and Developed in a Touristic Way

** Anna Petrohilou: Speleologist and Vice President of the Greek Speleological Society

In fact, the touristic development gives these otherwise "unprotective" caves all the protection and safety they need, as quite unfortunately in the past a number of them has been the victim of destructive vandalisms. Also, if it had not been for man's exploration and development of these caves, we would not have been able to have the scientific knowledge about the paleontological, the prehistorical, the archaeological and the biological findings found in them to day. We would not also have been able to research into or discover the cures for many of the diseases of these caves - diseases caused by man's intervention.

We also must say that the major and most important result of the touristic development of the caves is the rise in the quality of living of the people who live nearby, and of course the rise in the National income of our country.

Οι εξερευνητές των σπηλαίων -αθλητικά καταρτισμένοι- έχουν το προνόμιο να απολαμβάνουν πρώτοι οπτικά, τα θαυμαστά δημιουργήματα της φύσης, που σμίλεψε στα σπλάχνα της με υπομονή επί χιλιάδες χρόνια.

Όμως, το πολύ κοινό σε όλο τον κόσμο, ασχέτως γνώσεων και άλλων ικανοτήτων, στερείται αυτού του προνομίου, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων. Έχει όμως το δικαίωμα να τα απολαμβάνει με ανετότερο τρόπο. Ο κύριος τρόπος απόλαυσής τους είναι η τουριστική αξιοποίηση των σπηλαίων κατά τον καλλίτερο θεαματικό τρόπο, εφόσον θα υπάρχουν ικανοποιητικές προϋποθέσεις: μέγεθος, εντυπωσιακός στολισμός, ευρήματα διαφόρων εποχών σύνδρομα τουριστικά στοιχεία κλπ.

Η γνώμη ορισμένων ειδικών και μη, που πιστεύουν ότι "διευθετούμενα τουριστικά τα σπήλαια καταστρέφονται" είναι λανθασμένη γιατί συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Και εξηγούμαι:

Με την τουριστική διευθέτηση τα σπήλαια προστατεύονται από τους βανδαλισμούς που υφίστανται ανελέητα όλα τα ελεύθερα -χωρίς ασφάλεια- σπήλαια. Στην Ελλάδα δυστυχώς πολλά από αυτά έχουν καταστραφεί εντελώς από την αιτία αυτή.

Η Ευρώπη, η Αμερική, η Ασία και όλες οι προηγμένες χώρες του κόσμου που διαθέτουν τουριστικά σπήλαια, μετά την ανακάλυψη νέου αξιόλογου σπηλαίου, αμέσως το διευθετούν τουριστικά τόσο για την προστασία του, όσο και για τη δημιουργία νέας πλουτοπαραγωγικής πηγής.

Αλλά, αν εγκαταλείπονται τα σπήλαια στη φυσική τους κατάσταση, προκαλούνται αμέσως τα ακόλουθα σοβαρότατα ερωτήματα:

"Αν δεν αξιοποιούνταν τουριστικά τα μέχρι σήμερα γνωστά σε όλο τον κόσμο διευθετημένα σπήλαια, ποιές θα ήταν οι γνώσεις μας σχετικά με τη Σπηλαιολογία η οποία έχει αλματωδώς εξελιχθεί σε επιστήμη με πολλούς κλάδους εξ αιτίας των ανακαλυφθέντων - ύστερα από έρευνες ειδικών- φυσικών στοιχείων και ευρημάτων διαφόρων κατηγοριών; Σαν παράδειγμα αναφέρω το σπήλαιο "ΠΟΣΤΟΙΝΑ" στη Λουμπλιάνα Σλοβενίας, που θεωρείται το πρώτο στο κόσμο σπήλαιο που διευθετήθηκε τουριστικά κατά το 19ο αιώνα".

"Πως θα ανακαλύπτονταν οι καταστροφικές συνέπειες της ανάπτυξης βρυοφύτων και διαφόρων ειδών χλωρίδας σε διάφορα σπήλαια του κόσμου εξαιτίας του φωτισμού τους;

Και πως θα ανακαλύπτονταν τα μέσα εξουδετέρωσης και πρόληψής τους, αν αυτά δεν είχαν παρουσιασθεί για να προκαλέσουν το ενδιαφέρον ειδικών να ασχοληθούν πειραματικά και να καταλήξουν σε θετικά αποτελέσματα;"

"Πως θα ανακαλύπτονταν ακόμη η ύπαρξη ζώων που ζούσαν άλλοτε στον πλανήτη μας αν δεν ανακαλύπτονταν τα οστά τους μέσα σε σπήλαια ύστερα από ανασκαφές; (Σπήλαιο Χαρκαδιό Τήλου)"

α. " Πως θα ανακαλύπτονταν με βεβαιότητα η ύπαρξη, εγκατάσταση, διαβίωση, απασχόληση και συνεχής εξέλιξη του ανθρώπου μέσα σε αυτά; Και ποιά ζώα εξετόπισε για την κατάκτησή τους;

β. " Πως θα αποκτούσαμε τις μέχρι σήμερα γνώσεις μας για τη διαβίωση σπηλαιοβίων οργανισμών, αν δεν διευθετούνται κατάλληλα ορισμένα σπήλαια γιαυτό το σκοπό; όπως το σπήλαιο " Μουλis " Γαλλίας και άλλα ".

" Πως θα δεσμεύονταν υπόγεια νερά για ύδρευση και άρδευση κατοικημένων περιοχών αν δεν επενέβαινε ο άνθρωπος με τα έργα που -ύστερα από ειδικές μελέτες- όπως π.χ. το σπήλαιο " Μααρά " Δράμας";

" Πως θα αξιοποιούντο τα νερά των θερμών πηγών που βρίσκονται μέσα σε σπήλαια για θεραπεία διαφόρων παθήσεων; Και ακόμη, πως θα απέδιδε θεραπευτικά το μικροκλίμα ορισμένων σπηλαίων για αναπνευστικές παθήσεις, αν δεν διευθετούντο ανάλογα; "

" Τέλος, πως θα αποδείχονταν η αυθεντικότητα των ευρημάτων σε σπήλαια, αν δεν προβάλλονταν δημόσια από τους ερευνητές και τα τεχνικά μέσα προσπέλασης, που χρησιμοποιήσαν σε πολλά σπήλαια για την κατάκτησή τους;

Όπως αποδεικνύεται εκ των πραγμάτων, ένα από τα μελήματα των πρώτων ερευνητών ήταν και η θεαματική προβολή των διακοσμημένων σπηλαίων στο ευρύ κοινό.

Στην αρχή οι επισκέψεις σε αυτά γίνονταν με πρωτόγονα μέσα που συνεχώς βελτιώνονταν.

Σήμερα, η τουριστική αξιοποίηση των σπηλαίων έχει εξελιχθεί σε επιστημονικό επίπεδο με τη συνεργασία πολλών σχετικών ειδικών. Όπως, π.χ. για την πλήρη μελέτη τουριστικής διευθέτησης ενός σπηλαίου, επιβάλλεται η συνεργασία του Σπηλαιολόγου μελετητή με Μηχανικό - Αρχιτέκτονα - Γεωλόγο - Μετεωρολόγο - Βιολόγο - Ηλεκτρολόγο Μηχανικό κλπ.

Οι μελετητές ενός τουριστικού σπηλαίου οφείλουν να προσέχουν τόσο τα προτερήματα όσο και μειονεκτήματά του. Τα πρώτα πρέπει να προβάλλονται κατά τον καλύτερο τρόπο. Τα δεύτερα να παραμένουν στο ημίφως.

Η χάραξη διαβάσεων τουριστικής διαδρομής σε σπήλαια είναι έργο του μελετητή Σπηλαιολόγου. Στα εκτεταμένα σπήλαια επιβάλλεται να γίνονται κατά το δυνατόν από συντομότερα αλλά περίβλεπτα σημεία. Αντίθετα, στα μετρίου μεγέθους σπήλαια, θα πρέπει να γίνεται η χάραξη τους με ελιγμούς για την αύξηση της τουριστικής διαδρομής τους.

Η Ελλάδα, σαν καρστική χώρα - γιατί καλύπτεται κατά το 65% περίπου από ασβεστολιθικά πετρώματα - έχει το προνόμιο της πρώτης Χώρας στον κόσμο σε αριθμό σπηλαίων. - Οριζόντια - Κατακόρυφα - Λιμναία.

Η Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία, που είναι το επίσημο όργανο εξερεύνησης Σπηλαίων στην Ελλάδα, γιατί τα μέλη της αντιπροσωπεύουν όλες τις ειδικότητες που απαιτούνται γιαυτό το σκοπό, έχει καταγράψει στο Μητρώο της μέχρι σήμερα, πάνω από 7.800 σπήλαια - βάραθρα, υπόγειους ποταμούς κλπ. Ανάμεσα τους πάνω από 100 είναι τουριστικά, Εθνικού, Διεθνούς και Παγκόσμιου ενδιαφέροντος.

Από αυτά έχει αξιοποιήσει τουριστικά μόνο 10 τα οποία έχουν δημιουργήσει πηγές πλούτου πρώτου μεγέθους, τόσο στις περιοχές που βρίσκονται, όσο και στην ευρύτερη περιφέρεια τους.

Μέχρι σήμερα τα μέλη της ΕΣΕ έχουν καταθέσει στο Αρχείο της 72 μελέτες σπηλαίων για τουριστική αξιοποίηση, που περιμένουν την υλοποίησή τους από τον επίσημο φορέα, το Κράτος.

Αν αξιοποιηθούν τουριστικά - μερικά από αυτά - σε διάφορους Νομούς, θα ήταν άμεση η βελτίωση του βιωτικού επιπέδου των κατοίκων των περιοχών τους και γενικότερα θα συνέβαλαν στην Εθνική Οικονομία.

Επανερχόμενη στην υποτιθέμενη καταστροφή των σπηλαίων κατά την τουριστική διευθέτησή τους, θέλω να προσθέσω και τα ακόλουθα:

Μήπως για την απόλαυση των επίγειων αγαθών από τον άνθρωπο δεν καταστρέφονται εκατομμύρια δένδρα για τη διάνοιξη δασικών δρόμων;

Δεν καταστρέφονται συνεχώς ολόκληροι λόφοι για την εξόρυξη πέτρας;

Δεν ανοίγονται αγιάτρευτες πληγές για την εξόρυξη μετάλλων;

Δεν κατακρεουργήθηκε η Πεντέλη μας για τη χρησιμοποίηση των πολύτιμων σπλάχνων της για το χτίσιμο του Παρθενώνα, το καλλιμάρμαρο στάδιο και να σμιλέψουμε τον Ερμή του Πραξιτέλη;

Δεν καταστρέψαμε γραφικές παραλίες για να κατασκευάσουμε λιμάνια, μαρίνες, ξενοδοχεία, εργοστάσια κλπ.;

Συμπέρασμα;

Με την τουριστική αξιοποίηση τους τα σπήλαια υφίστανται ελάχιστες (καλλιτεχνικές) ζημιές σε αντίθεση της μεγάλης προσφοράς τους για την πολιτισμική ανάπτυξη των περιοχών τους. Θα αναφέρω μόνο δύο παραδείγματα.

Τα Γιάννενα, μια ξεχασμένη αρχοντική πόλη, εξαιτίας του σπηλαίου της, έχει εξελιχθεί σε μια από τις πρώτες σε τουριστική κίνηση, Ελληνικές πόλεις. Το χωριό Πέραμα, όπου βρίσκεται το σπήλαιο, από αγελαδοχώρι, τώρα συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πρώτα χωριά σε εξέλιξη με εστιατόρια, ξενοδοχεία, εργαστήρια ασημιού και σμάλτου, που τροφοδοτεί όχι μόνο το πολυάριθμο καταστήματά του αλλά και άλλα τουριστικά κέντρα.

Ο Πύργος Δυρού δεν αναφέρονταν ούτε στο χάρτη. Σήμερα έχει τη μεγαλύτερη τουριστική κίνηση από πολλές άλλες περιοχές. Οι στερημένοι άλλοτε κάτοικοί του, εξαιτίας του άγονου εδάφους του, σήμερα όλοι ευημερούν, γι' αυτό εισηγούμαι απερίφραστα:

Αξιοποιήστε τουριστικά τα αξιολογότερα σπήλαια μας. Είναι πηγές πλούτου πρώτου μεγέθους.